

İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
İDARİ YARGILAMA HUKUKU PRATİK ÇALIŞMA
15.10.2024

A. KAVRAM HARİTASI

❖ GÖREV	❖ YETKİ	❖ GÖREV UYUŞMAZLIĞI	❖ YETKİ UYUŞMAZLIĞI
❖ HÜKÜM UYUŞMAZLIĞI	❖ YARGI AYRILIĞI İLKESİ	❖ İDARİ REJİM	❖ YARGI DÜZENİ

Soru: Yukarıda yer verilen kavramları kısaca açıklayınız.

B. TARTIŞMA SORULARI

Soru 1: Aşağıda yer verilen Anayasa hükümlerini inceleyiniz. Bu hükümler kapsamında, idari yargının görev alanının anayasal bir güvenceye sahip olduğu söylenebilir mi?

Yargı yolu

Madde 125 – İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.

Hakimlik ve savcılık mesleği

Madde 140 – Hakimler ve savcılar adli ve idari yargı hâkim ve savcıları olarak görev yaparlar.

Danıştay

Madde 155 – Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.

(Değişik ikinci fıkra: 13/8/1999-4446/3 md.) Danıştay, davaları görmek, (...) kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında iki ay içinde düşüncesini bildirmek, (...) idari uyuşmazlıkları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir. (...)

Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, (...) idari yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.

Uyuşmazlık Mahkemesi

Madde 158 – Uyuşmazlık Mahkemesi adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkilidir.

Soru 2: İdari yargının görev alanında olan bir uyuşmazlığın idari yargının görev alanından çıkarılıp adli yargının görev alanına verilmesi Anayasa'ya aykırı mıdır? Aykırıysa Anayasa'nın hangi hükümlerine dayanarak bu sonuca ulaştığınızı ifade ediniz. Aykırı değilse gerekçesini belirtiniz.

C. KARAR ANALİZİ

1. İDARİ YARGININ GÖREV ALANINA İLİŞKİN BÖLÜM

“A- 3996 sayılı Yasa'nın 5. Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu

(3996 sayılı) Yasa'nın 5. maddesinde "Yüksek Planlama Kurulunca belirlenen idare ile sermaye şirketi veya yabancı şirket arasında imtiyaz teşkil etmeyecek nitelikte bir sözleşme yapılır. Bu sözleşme özel hukuk hükümlerine tabidir" denilmektedir. (...) Bu nedenlerle, 5. madde kapsamında bulunan ve "özel hukuk hükümlerine" bağlı olduğu belirtilen sözleşmelerin "idarî sözleşmeler" olduğu kuşkusuzdur. Dolayısıyla, bu tür sözleşmelerin yargısal denetiminin Anayasa uyarınca idarî yargı tarafından yapılması zorunludur. 5. madde ile, bu sözleşmeler idarî yargının görev alanından çıkarılmakta, böylece maddenin ikinci tümcesi Anayasa'ya aykırı düşmektedir. Çünkü, niteliği gereği idarî olan bu sözleşmelerin yasa kuralıyla özel hukuk hükümlerine bağlı tutulması olanaksızdır. Anayasa'nın "yargı yolu" başlığı altındaki 125. maddesinin birinci fıkrasındaki "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır" biçimindeki kural, kuşkusuz, yönetimin kamu hukuku ve özel hukuk alanına giren "her türlü" eylem ve işlemlerini kapsamaktadır. Bunlardan, kamu hukuku alanındaki eylem ve işlemler için idarî yargının, özel hukuk alanındakiler için de adli yargının görevli olduğunda duraksanamaz. Anayasa kuralları gereğince yasama organı, idare hukuku alanına giren bir idarî eylem ya da işleme karşı adli yargı yolunu seçme hakkına sahip değildir. Tersine bir düzenleme, Anayasa'nın "Kanunî hâkim güvencesi" başlığı altındaki 37. maddesinin birinci fıkrasında "hiç kimse kanunen tâbi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz" biçimindeki buyurucu kurala aykırılık oluşturur. Bunun içindir ki, Anayasa'nın 155. maddesinin ikinci fıkrasında, idarî uyuşmazlıkları çözümleme Danıştay'ın görevleri arasına alınmıştır. Bu nedenlerle, 3996 sayılı Yasa'da öngörülen kimi yatırım ve hizmetlerin yaptırılması, işletilmesi ve devredilmesi konularında yapılacak idarî nitelikteki sözleşmeleri özel hukuk kurallarına bağlı tutarak idarî yargı denetimi dışına çıkaran 5. maddenin ikinci tümcesi, Anayasa'nın 2., 11., 37. ve 125. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.” (AYM, E. 1994/71, K. 1995/23, K.T. 28.06.1995) (**Karar metnine ulaşmak için [bu link](#) kullanılabilir.**)

Soru 1: Anayasa Mahkemesi'nin anılan kararında varılan iptal sonucunu, kararda ele alınan anayasallık sorununu ve iptal sonucuna varılırken kullanılan gerekçeleri de dikkate alarak değerlendiriniz.

“Kamu hizmeti imtiyaz sözleşmeleri, gerek konusunun bir kamu hizmetinin kurulması ve/veya işletilmesi olması, gerekse hizmetin yürütülmesini sağlamak için hizmeti yapanlara kamu gücüne dayanan kimi yetkiler tanınması, gerekse idarenin, hizmetin düzenli ve istikrarlı biçimde yürütülmesini sağlamak için denetim ve gözetim yetkisine sahip olması yönünden idarî sözleşmelerin tüm niteliklerini taşırlar. (...) Bu açıklamalar karşısında 3996 sayılı Yasa ile düzenlenen yap-işlet-devret yönteminin kamu hizmeti imtiyazından, 2. maddede öngörülen yatırım ve hizmetlerin yaptırılmasına, işletilmesine ve devredilmesine ilişkin sözleşmelerin de kamu hizmeti imtiyaz sözleşmelerinden başka bir şey olmadığı görülür. Gerçekten, Yasa ile getirilen yöntem, imtiyazın tüm öğelerini içermektedir. (...) Öte yandan Yasa'nın 2. maddesindeki "görevlendirme" sözcüğünün, yapılan sözleşmeleri imtiyaz sözleşmesi kapsamı dışına çıkarıp Danıştay öndenetiminden geçirilmesini önlemek için kullanıldığı anlaşılmaktadır. (...) 5. madde, yasa kapsamındaki yatırım ve hizmetlerin yaptırılmasında yap-işlet-devret modelinin uygulanması için yapılacak sözleşmelerin Danıştay'ın öndenetiminden geçirilmemesini sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Oysa, Türkiye Cumhuriyeti kurulurken, imtiyaz sözleşmeleri konusunda çok duyarlı davranılmış; 1924 (mad. 51), 1961 (mad.140) ve 1982 (mad.155) Anayasaları ile bu yetki Danıştay'a verilmiştir. Aslında bu sözleşmelerle kamu hizmetinin görülmesinin uzun süre özel kesime bırakıldığı ve bu nedenle, sonradan giderilmesi güç sonuçlar doğurabilecek nitelikte oldukları için, Danıştay öndenetimine bağlı tutulmalarında kamu yararı da bulunmaktadı. (...) Anayasa yargısı alanında bir hizmetin "kamu hizmeti", bir sözleşmenin de "imtiyaz sözleşmesi" olup olmadığı yasaya değil, niteliğine bakılarak saptanabilir. Eğer bir kamu hizmeti uzun süreli olarak özel girişime gördürülecekse, düzenlenen sözleşme imtiyaz sözleşmesi niteliğindedir. Yasal düzenlemeler bu niteliği değiştirici etki yapamaz. Tersine durum, Anayasa'nın yargıya ve öndenetime ilişkin kurallarıyla bağdaşmaz. (...) Kuşkusuz, düzenleme yetkisi yasama organıdır. Ancak, bu yetkinin kullanılması anayasal ilke ve kurallarla sınırlıdır. Anayasa'ya uygunluk denetiminde yetkinin anayasal sınırlar içinde kullanılıp kullanılmadığı belirlenirken, kimi saptamalar yapmak, kimi yargılara varmak gerekir. Anayasal denetime, Anayasa'da olmayan sınırlar getirilirse denetim, amacından uzaklaşır ve anlamsız kalır. Bu nedenlerle, yönetim ile sermaye şirketleri arasında yapılacak sözleşmelerin imtiyaz teşkil etmeyecek nitelikte olması öngörülerek, Danıştay'ın öndenetimi dışına çıkaran içeriği nedeniyle 5. maddenin birinci tümcesi Anayasa'nın 155. maddesine aykırıdır. Tümcedeki "imtiyaz teşkil etmeyecek nitelikte" sözcüklerinin iptali gerekir.” (AYM, E. 1994/71, K. 1995/23, K.T. 28.06.1995) (**Karar metnine ulaşmak için [bu link](#) kullanılabilir.**)

Soru 2: Anayasa Mahkemesi'nin anılan kararında varılan iptal sonucunu, kararda ele alınan anayasallık sorununu ve iptal sonucuna varılırken kullanılan gerekçeleri de dikkate alarak değerlendiriniz.

Soru 3: Anayasa Mahkemesi'nin anılan kararında benimsediği yorumdan hareketle, Anayasa Koyucunun 1999 yılında Anayasa'da yaptığı aşağıdaki değişiklikleri nasıl değerlendirmek gerekir?

Devletleştirme ve Özelleştirme

Madde 47 – (...) (Ek fıkra: 13/8/1999-4446/1 md.) Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzelkişilerinin mülkiyetinde bulunan işletme ve varlıkların özelleştirilmesine ilişkin esas ve usuller kanunla gösterilir.

(Ek fıkra: 13/8/1999-4446/1 md.) Devlet, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişileri tarafından yürütülen yatırım ve hizmetlerden hangilerinin özel hukuk sözleşmeleri ile gerçek veya tüzelkişilere yaptırılacağı veya devredilebileceği kanunla belirlenir.

B. Yargı yolu

Madde 125 –İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. (Ek hüküm: 13/8/1999-4446/2 md.) Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların milli veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Milletlerarası tahkime ancak yabancılik unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir.

Danıştay

Madde 155- (...) (Değişik ikinci fıkra: 13/8/1999-4446/3 md.) Danıştay, davaları görmek, (...) kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında iki ay içinde düşüncesini bildirmek, (...) idari uyuşmazlıkları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir.

“(…) Dolayısıyla Anayasa’nın 47. maddesine eklenen bu fıkradan sonra kanun koyucunun imtiyaz sözleşmesinin unsurlarını taşısa dahi herhangi bir sözleşmeyi özel hukuk hükümleri kapsamına alması ve geleneksel olarak kamu hukuku kurallarına tabi sözleşmelerle yürütülen kamu hizmetlerinin özel hukuk sözleşmeleri aracılığıyla özel kesime gördürülmesi yolunda düzenleme yapması mümkün hâle gelmiştir. (...) Dava konusu kuralla Kanal İstanbul ve benzeri su yolu projelerinin 3996 sayılı Kanun kapsamında yap-işlet-devret modeli çerçevesinde sermaye şirketlerinin veya yabancı şirketlerin görevlendirilmesi suretiyle gerçekleştirileceği hükme bağlanmış olup anılan projelerin hangi yöntemle gerçekleştirileceğinin ve buna ilişkin sözleşme usul ve esaslarını belirleme yetkisinin anayasal güvenceler gözetilmek kaydıyla kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında bulunduğu açıktır. (...) Bu itibarla Kanal İstanbul ve benzeri su yolu projelerinin gerçekleştirilme yönteminin belirlenmesi kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup kamu yararı dışında bir amaç gözettiği de saptanamayan kuralın Anayasa’ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır. (AYM, E. 2018/138, K. 2019/94, K.T. 24.12.2019) (Karar metnine ulaşmak için [bu link](#) kullanılabilir.)

Soru 4: Anayasa Mahkemesi’nin anılan kararında benimsediği yorumu yukarıda ele alınan kararlarla karşılaştırınız.

2. GÖREV UYUŞMAZLIĞI-HÜKÜM UYUŞMAZLIĞINA İLİŞKİN BÖLÜM

“O L A Y: Nusaybin Kaymakamlığı Trafik Tescil ve Denetleme Büro Amirliğince yapılan denetim sırasında, tescil yaptırmadan, sürücü belgesi olmadan ve kask kullanmadan motosiklet kullandığının tespit edildiğinden bahisle, sürücü Ö.A. adına 27.1.2015 gün ve HB-547177 seri-sıra sayılı Trafik İdari Para Cezası Karar Tutanağı düzenlenerek, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 25, 36/3-a ve 78/1-b maddeleri uyarınca toplam olarak 1.886 TL **idari para cezası** verilmiş, aynı birim tarafından 27.1.2015 gün ve 0033 sayılı **araç men tutanağı** düzenlenmiştir.

Davacı, idari para cezasının iptal edilmesi istemiyle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

NUSAYBİN SULH CEZA HAKİMLİĞİ: 5.3.2015 gün ve D.İş: 2015/113 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 27/8. maddesine göre idari para cezası yanında idari yargının görev alanına giren kararın da verilmiş olması nedeniyle davanın çözümünün idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

Davacı bu kez, verilen idari para cezası ile araç men tutanağının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

MARDİN İDARE MAHKEMESİ: 30.4.2015 gün ve E:2015/854 sayı ile, 2918 sayılı Kanun’un 112. maddesinde yapılan yeni düzenleme uyarınca ve Uyuşmazlık Mahkemesinin, sürücü belgesi geri alma tutanaklarının iptali istemiyle açılan davalar nedeniyle verdiği kararları emsal alınarak davanın çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun’un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi’ne başvurulmasına ve işin incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi’nin karar vermesine değin ertelenmesine karar vermiştir.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ: İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen trafik para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda da bu para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, ancak; idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak aracın trafikten men edilmesi kararı da verildiği ve idari yargı yerinde dava konusu edildiği anlaşıldığından; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği kuşkusuzdur.

Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi ve aynı Kanunun 27. maddesine 5560 sayılı Kanun'la eklenen sekizinci fıkra hükmü bir arada değerlendirildiğinde, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 25, 36/3-a ve 78/1-b. maddeleri uyarınca verilen para cezasına karşı açılacak davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Mardin İdare Mahkemesince yapılan başvurunun reddi gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Mardin İdare Mahkemesinin 30.4.2015 gün ve E:2015/854 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE, 30.11.2015 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi." (UM, E. 2015/623, K. 2015/753, K.T. 30.11.2015) (**Karar metnine ulaşmak için [bu link](#) kullanılabilir.**)

Soru-1: Uyuşmazlık Mahkemesinin anılan kararda ulaştığı sonucu kararda ele alınan hukuki sorunu da dikkate alarak değerlendiriniz.

“I. İDARİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

1. Davacı vekili, davacının Hitit Üniversitesi Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesinde anestezi ve reanimasyon uzman hekimisi olarak çalıştığı Şubat 2013-Haziran 2014 tarihleri arasında yapılan döner sermaye ek ödemelerinin yersiz yapıldığından bahisle iadesine ilişkin idari işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde iptal davası açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

2. Hatay İdare Mahkemesinin 19/07/2017 tarihli ve E.2016/415, K.2017/1623 sayılı kararı ile; "davacıya yapılan ödemenin davacının gerçek dışı beyanından, açık hatası ya da hilesinden kaynaklanmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline" karar verilmiştir.

3. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesinin 11/10/2018 tarihli ve E.2018/304, K.2018/2130 sayılı kararı ile, istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar verilmiş ve böylelikle idari yargı yeri ilk derece mahkemesinin kararı kesinleşmiştir.

II. ADLİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

4. İdare vekili, anılan idari işlemin davacı tarafından gereğinin yerine getirilmediği ve yapılan yersiz ödemelerin açık hatadan kaynaklandığı iddiasıyla, Türk Borçlar Kanunu'nun "sebepsiz zenginleşme" hükümleri kapsamında yersiz ödendiği ileri sürülen ek ödemenin davalı hekimden tahsili talebiyle adli yargı yerinde alacak davası açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

5. Hatay 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 12/07/2019 tarihli ve E.2016/500, K.2019/499 sayılı kararı ile; "davalının sebepsiz zenginleşme kapsamında sorumlu olduğu" gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

6. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin 31/12/2020 tarihli ve E.2019/1243, K.2020/972 sayılı kararı ile; istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiş ve böylelikle adli yargı yeri ilk derece mahkemesi kararı kesinleşmiştir.

III. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK

7. İdari yargı yerinde davacı ve adli yargı yerinde davalı olan başvuru, idari yargı yerinde verilen "yersiz ek ödemelerin iadesine ilişkin işlemin" iptaline karar verildiği halde, adli yargı yerinde "yersiz ek ödemelerin sebepsiz zenginleşme hükümleri kapsamında" tahsiline karar verildiğini, kararlardan hangisinin uygulanacağı konusunda tereddüt olduğundan ve hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiğinden bahisle, ortaya çıkan hüküm uyuşmazlığının idari yargı yerinde verilen iptal kararının benimsenmesi suretiyle giderilmesi talebinde bulunmuştur."

IV. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

8. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 24. ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıların yazılı düşünceleri istenilmiştir.

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

9. Danıştay Başsavcısı, özetle; "adli ve idari yargı yerlerince verilmiş ve kesinleşmiş kararlar arasındaki çelişki nedeniyle yersiz ödendiği öne sürülen döner sermaye ek ödemelerinin iadesinin olanaksız hale geldiği ve hüküm uyuşmazlığının doğduğu, parasal hak ödemesini düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesi ile Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesi kapsamında sayılıp sayılmayacağı yönünden değerlendirilmesi yapılarak, kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında 5018 sayılı Kanun öncesinde olduğu gibi Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiğini" belirterek, sonuçta adli yargı yeri kararının kaldırılmasına ve idari yargı yeri kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesinin uygun olacağı yolunda yazılı düşünce vermiştir.

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

10. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, özetle; "kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun zikredilen kararının uygulanması gerektiği, bu sebeple mevzuat hükümlerinin davalı idare tarafından yanlış yorumlanması sebebiyle davacıya yapılan ödemelerde, davacının hilesi ve gerçek dışı beyanı olmadığından yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödeme tutarının en son ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 60 günlük sürenin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğunu" belirterek, sonuçta adli yargı yeri kararının kaldırılmasına ve idari yargı yeri kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesinin uygun olacağı yolunda Danıştay Başsavcılığı ile aynı yönde yazılı düşünce vermiştir.

V. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

(...)

B. Yargı Kararları

(...)

VI. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

(...)

B. Esasın İncelenmesi

(...)

31. Dava dosyalarının incelenmesinden; idari yargıda davacı, adli yargıda davalı olan başvurucuya Şubat 2013- Haziran 2014 tarihleri arasında hataya düşülerek döner sermaye ek ödemesinin yapıldığı, başvurucunun söz konusu ödemelerin yapılması konusunda hilesi veya gerçek dışı beyanının bulunmadığı anlaşılmıştır.

32. Bu bakımdan, parasal hak ödemesini düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesi kapsamında sayılıp sayılmayacağı yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

33. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesindeki düzenleme ile, devlet memurlarının görevleri sırasında sebebiyet verdikleri zararlardan dolayı sorumlulukları ile zararın nasıl tahsil edileceği açıklanmış olmakla birlikte; mali hakları düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının, münhasıran kamu mallarına verilen zararın tahsilini düzenleyen bu madde ile çözümlenmesi mümkün bulunmamaktadır.

34. Devlet memurlarına sehven ya da mevzuatın yorumunda hataya düşülerek yapılan aylık ve ücret farkı ödemelerinin, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında tahsil edilip edilemeyeceği hususuna gelince; 5018 sayılı Kanun'un (...) 71. maddesinde öncelikle kamu zararının tanımı yapılmış, sonrasında kamu zararının belirlenmesindeki kriterler sayılarak kapsam belirlenmiştir. Somut uyuşmazlığa bakıldığında ise, bu madde kapsamında oluşan bir kamu zararından söz etmek mümkün bulunmamaktadır. Ortada mevzuatta olmayan bir ödemenin yapılması değil mevzuatta öngörülen bir ödemenin yapılması sırasında idarece hataya düşülmesi söz konusu olduğundan, uyuşmazlığın 5018 sayılı Kanun kapsamında çözümlenmesi mümkün değildir.

35. Bu durumda kamu görevlilerine sehven yapılan ödemelerin geri alınmasında 5018 sayılı Kanun öncesinde olduğu gibi Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 22/12/1973 tarihli, E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği açıktır.

36. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararı hatalı ödemelere ilişkin olmakla beraber getirdiği ilkelerin idari işlemlerin geri alınmasına dair genel ilkeler olduğu kuşkusuzdur. Dolayısıyla idare yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesinin olması hallerinde süre aranmaksızın hatalı işlemini her zaman geri alabilecek, ancak bunun dışında kalan hallerde

hatalı işlemini sadece dava açma süresi içinde geri alabilecek, bu süre geçtikten sonra idari istikrar ve hukuki güvenlik ilkesi gereği geri alamayacaktır.

37. Olayda, başvurucuya yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödeme tutarının mevzuat hükümlerinin yanlış yorumlandığından bahisle geri alınmak istenildiği dikkate alındığında, idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği gibi, söz konusu ek ödemenin yapılmasında davacının hilesi veya gerçek dışı beyanının olduğundan söz etmek de mümkün değildir.

38. Bu itibarla: kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılmakla, mevzuat hükümlerinin davalı idarece yanlış yorumlanması nedeniyle davacıya yapılan ödemelerde, davacının hilesi veya gerçek dışı beyanı olmadığından davacıya yersiz ödendiği tespit edilen döner sermaye ek ödemesi tutarının idari dava dava açma süresinin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğu sonucuna varılmıştır.” (UM, E. 2021/671, K. 2022/395, K.T. 20.06.2022)(**Karar metnine ulaşmak için [bu link](#) kullanılabilir.**)

Soru-2: Uyuşmazlık Mahkemesinin anılan kararda ulaştığı sonucu kararda ele alınan hukuki sorunu da dikkate alarak değerlendiriniz.

Pratik çalışmada yer verilen kararlara, aşağıdaki barkodları telefonunuza okutarak da ulaşabilirsiniz.

AYM, E. 1994/71, K. 1995/23, K.T. 28.06.1995

AYM, E. 2018/138, K. 2019/94, K.T. 24.12.2019

UM, E. 2015/623, K. 2015/753, K.T. 30.11.2015

UM, E. 2021/671, K. 2022/395, K.T. 20.06.2022

